RS AU § 221 Mål och budget 2027 – 2029

Ärendenummer: RS 2026/7

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Driftbudget 2027 och plan 2028-2029 enligt förslag från Socialdemokraterna, Centerpartiet och Vänsterpartiet fastställs.
- Skattesatsen lämnas oförändrad och fastställs till 33,60 procent.
- Investeringsbudget 2027-2028 och investeringsplan 2029-2031 fastställs.
- Exploateringsbudget 2027-2028 och exploateringsplan 2029-2031 fastställs.
- Ersättning för 1:e och 2:e vice ordförande i alla nämnder ska motsvara 20 % i stället för 10 % av ordförandes ersättning.
- Ersättning för ordförande i kultur- och fritidsnämnden ska motsvara 60 %.
- Ersättning för ordförande i utbildningsnämnden ska motsvara 80 %.
- Ersättning för uppdraget som regionfullmäktiges ordförande ska motsvara 20 %. Reseersättning vid förrättning ska utgå.
- Årsarvode för vice ordförande i regionfullmäktige ska motsvara 10 % av ordförandes.
- Ersättning för ledamöter i personalutskott ska motsvara 8 % av ordförande.
- Ersättning för ledamöter i näringslivs- och utvecklingsutskott ska motsvara 8 % av ordförande.

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Regiondirektören får i uppdrag att säkerställa att reglementen och instruktioner harmonierar i alla utskott.

Arbetsutskottets beslut

- Ärendet i övriga delar, däribland beslut om regionfullmäktiges mål, lämnas utan eget yttrande till regionstyrelsen.

Sammanfattning
Regionstyrelsens arbetsutskott har beslutat om en drift- och investeringsbudget där det budgeterade resultatet 2027 uppgår till 16 miljoner kronor (mnkr).

Resursfördelningsmodellerna har beaktats samtliga år och utgår från befolkningsprognosen från mars 2026. För 2027 innebär det en ramökning till nämnderna på totalt 100 mnkr. Resurser tillförs gymnasieskolan, äldreomsorgen och hälso- och sjukvården och resurser minskas inom förskola och grundskola.

I förslaget budgeteras en generell personalkostnadskompensation till nämnderna på 125 mnkr samt en specifik satsning på jämställda löner på 15 mnkr.

Ramtillskott för interna prisökningar och externa avtal har budgeterats med 84 mnkr 2027. Ramtillskott för övriga kostnadsökningar och särskilda satsningar ges inte för år 2027. Totalt äskade nämnderna om 236 mnkr i ramtillskott utöver externa avtal, interna priser och resursfördelningsmodeller.

Totalt tillförs nämnderna 318 mnkr i budgeten 2027 vilket motsvarar 4,4 procents ökning.

Investeringsbudgeten uppgår 2027 till totalt 965 mnkr varav investeringar i skattefinansierad verksamhet till 417 mnkr. 2028 uppgår investeringsbudgeten till totalt till 829 mnkr varav investeringar i skattefinansierad verksamhet till 450 mnkr. Investeringsnivån är för hög för att klara att finansiera med egna medel.

Ärendets behandling under mötet
På budgetavstämningen den 5 oktober 2026 föredras ärendet av Roger Sundholm, ekonomidirektör och Brita Helleberg, ekonomistrateg, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande presenterar driftbudget 2027 och plan 2028-2029 enligt förslag från Socialdemokraterna, Centerpartiet och Vänsterpartiet.

Meit Fohlin (S) yrkar utifrån *Ersättning till Region Gotlands förtroendevalda* att:

- Ersättning för 1:e och 2:e vice ordförande i alla nämnder ska motsvara 20 % i stället för 10 % av ordförandes ersättning.
- Ersättning för ordförande i kultur- och fritidsnämnden ska motsvara 60 %.
- Ersättning för ordförande i utbildningsnämnden ska motsvara 80 %.
- Ersättning för uppdraget som regionfullmäktiges ordförande ska motsvara 20 %. Reseersättning vid förrättning ska utgå.
- Årsarvode för vice ordförande i regionfullmäktige ska motsvara 10 % av ordförandes.
- Ersättning för ledamöter i personalutskott ska motsvara 8 % av ordförande.
- Ersättning för ledamöter i näringslivs- och utvecklingsutskott ska motsvara 8 % av ordförande.

Ordförande ställer proposition på eget yrkande och finner att det bifalls.

Driftbudget
Meit Fohlin (S) yrkar att driftbudget enligt förslag från Socialdemokraterna, Centerpartiet och Vänsterpartiet som visar på en budget med beräknat resultat om 16 miljoner kronor fastställs. **Se bilaga 1.**

Ordförande ställer proposition på eget yrkande om driftbudget och finner att det bifalls.

Skattesats
Meit Fohlin (S) yrkar att skattesatsen kvarstår oförändrad och fastställs till 33,60 procent.

Ordförande ställer proposition på eget yrkande om skattesats och finner att det bifalls.

Investeringsbudget
Meit Fohlin (S) yrkar att investeringsbudget 2027-2028 och investeringsplan 2029-2031 samt exploateringsbudget 2027-2028 och exploateringsplan 2029-2031 fastställs.

Ordförande ställer proposition på eget yrkande om investeringsbudget och investeringsplan samt exploateringsbudget och exploateringsplan och finner att det bifalls.

Ordförande yrkar att övriga delar, däribland beslut om regionfullmäktiges mål, lämnas utan eget yttrande till regionstyrelsen. Ordföranden ställer proposition på förslaget och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-05-29
Regionstyrelsens 2026-05-27, § 246
Samtliga nämnders mål- och budgetskrivelser 2027-2029
Beredningsunderlag 2027 justerad 2026-05-08
Kompletterande beredningsunderlag 2027 till budgetavstämningen inkl bilagor 2026-09-25
Bilaga 1. Bryggbudget 2027 S-C-V 2026-05-25

Bilaga 1 Bryggbudget 2027

Samarbete för Gotland

Bryggbudget 2027

Bryggbudget 2027

Socialdemokraterna, Centerpartiet och Vänsterpartiet lägger en gemensam budget för Region Gotland. Budgeten ska ses som en bryggbudget eftersom valår är speciella, och i år har vi en regeringsbildning som verkar ta tid. Hur statsbidragen till Gotland kommer att se ut för det närmaste året och kommande mandatperiod är osäkert. Därför lägger vi nu en försiktig budget där vi tar ansvar för de nödvändiga tillskotten till verksamheterna men håller igen på nya satsningar.

Sammantaget ger driftsbudgeten ett tillskott på 318 miljoner vilket motsvarar en ökning med 4,4 %. Det är, trots att vi inte nu tillför ytterligare satsningar, mer än prisindex för kommunal verksamhet (PKV) på 2,7% och prisindex med kvalitetsjusterade löner för regioner (LPIK) på 1,5%.

En ny regering och en annan statlig politik kommer att ge förändrade förutsättningar för Gotland men det går ännu inte att säga exakt på vilket sätt.

När en ny regering kommer på plats, och i och med det en statsbudget, är vi beredda att lägga en ändringsbudget utifrån förändrade förutsättningar.

Vidta steg för att skydda den kommunala ekonomin

Gotland som landets enda region och kommun i ett, landets enda ö-region och samtidigt den i särklass minsta regionen har en särskild skörhet.

Det är inte långsiktigt hållbart att fortsätta ha en särlösning där vi som enda plats i landet bekostar underfinansiering i sjukvården med kommunala resurser. Sedan lång tid tillbaka har vi år efter år sparat i alla verksamheter. Det är inget normaltillstånd runt om i landet. Kommuner med 61 000 invånare är starka kommuner. Vi ligger redan nu kring, eller under, snittkostnaden per person i riket i alla kommunala delar. Som kommun, utan ansvar för sjukvårdens kostnader, skulle vi göra 5–6 % i överskott varje år och ha råd att fungera som andra kommuner. Det behöver våra kommunala verksamheter.

Vår ambition är att ta steg för att skydda den kommunala ekonomin.

Planeringsförutsättningar

Det är viktigt att trots valår och en pågående process kring regeringsbildning ge verksamheterna tydliga planeringsförutsättningar så långt det går. Därför tar vår bryggbudget ansvar för ökade personalkostnader, för full täckning kopplat till resursfördelning till skola, vård och omsorg, samt täckning för interna priser och externa avtal. Investeringsbudgeten för 2027 är beslutad och vi gör inga förändringar i den nu. För kommande år återkommer vi. Här bli den statliga budgeten framåt avgörande för Region Gotlands möjligheter.

Reavinster och exploateringsintäkter

Budget i balans handlar inte bara om att jobba med kostnadssidan utan också om att öka intäktssidan. Vi ökar posten reavinster och exploateringsintäkter med 20 miljoner och vill med det sätta tryck på ökade intäkter genom att driva på detaljplanearbetet och ser också en del försäljningar av fastigheter som bör prövas.

Finansiella intäkter

I kalkylen finns höjd för ökade finansiella kostnader men inte motsvarande för ökade finansiella intäkter. I kalkylen ligger fem miljoner medan vi vet att bokslutet 2025 landade på 60 miljoner och prognosen för 2026 ligger på 121 miljoner. Med en försäljning av GEAB ökar våra placeringar avsevärt, samtidigt som borgensavgifter ger ökade intäkter. Vi höjer därför förväntade finansiella intäkter till 30 miljoner.

Medarbetare

Region Gotland behöver stärkas som arbetsgivare så att fler väljer att jobba hos oss. Vi skjuter nu till 125 miljoner för generell lönekompensation och tar ansvar för ökat lagkrav för att utjämna osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor. Vi inför en modell för detta och tillför 15 miljoner för det arbetet för 2027.

Medarbetare i Region Gotland ska ha möjlighet till goda arbetsvillkor, en god löneutveckling och fler arbetskamrater och vi ska även ge förutsättningar för ett långt, friskt och hållbart arbetsliv.

Arbetet i personalutskottet är viktigt och ska stärkas. Medarbetarenkäten visar att många trivs samtidigt som vi vet att utmaningar finns. Ett viktigt mål är att fortsätta det redan framgångsrika arbetet med att minska beroendet av hyrpersonal.

Inriktning för nämnderna

Trots att vi i dagsläget inte tillför resurser för nya äskanden vill vi vara tydliga med inriktning för nämnderna. En rad insatser och processer som påbörjats behöver fortsätta trots en bryggbudget med få tillskott.

Om eller när vi ser en statsbudget som tydliggör statsbidrag och satsningar på kommuner och regioner möjliggör det justeringar av bryggbudgeten.

Vi ser det som avgörande för kvalitet och utveckling av våra verksamheter och tjänster att vi ökar vår samverkan inom Region Gotland. Att i högre grad utgå från helheter och alltid utgå från de vi är till för är avgörande för hur Region Gotland både uppfattas och lyckas utveckla både välfärden och service. Gotlänningar, såväl som näringsliv och civilsamhällets aktörer, ska känna sig involverade och tilltalade i frågor som rör dem.

Företagsklimatet

Fungerande företag som utvecklas är viktigt för jobben och finansiering av välfärden på Gotland. Därför behöver arbetet med att förbättra företagsklimatet få ett än tydligare fokus framöver och genomsyra hela organisationen, så att gotländska företag får bättre förutsättningar och för att främja inflyttning av nya företag.

För att möjliggöra detta inför vi ett nytt utskott, näringslivs- och utvecklingsutskottet, där vi samlar näringslivsfrågor samt både regionala och kommunala utvecklingsfrågor.

Regionstyrelsen

Vi har påbörjat ett viktigt arbete för att utveckla hela ön. Arbetet med utvecklingsplaner i våra serviceorter ska fortsätta liksom SAMLA som tagit positiva och uppskattade utvecklingssteg för Gotlands landsbygder i samverkan med lokala aktörer.

Det ingångna IOP (Idéburet offentligt partnerskap) vi har med Tillväxt Gotland kring en hållbar och inkluderande arbetsmarknad för alla ska fortsätta enligt plan. Samma sak gäller arbetet i riktning mot införande av Business Region Gotland. Vi ser värdet av en stärkt organisation för företags- och tillväxtfrämjande verksamhet inom Region Gotland och i samverkan med viktiga aktörer.

Gotlands utsatta läge och ett oroligt omvärldsläge gör civil beredskap och säkerhet till en särskilt viktig uppgift för Region Gotland. Arbetet med att stärka beredskapen inom alla verksamheter ska fortsätta, och prioriteras inom befintlig ram. Det gäller både förmågan att upprätthålla samhällsviktig verksamhet i kris och höjd beredskap samt skydd mot it-angrepp.

IT-utveckling måste fortgå och här behöver arbetssätt kring investeringar och satsningar utvecklas. Idag har vi ett system där vi endast prövar nya behov utan att se om behov minskat eller effektivitet hämtats hem i andra delar. Nya IT-investeringar ska prövas mot vad som kan avvecklas och vilka effektiviseringar som faktiskt realiserats.

För att uppfylla målen om klimat och energi är det av vikt att projektet Energiön Gotland och att den samverkan med myndigheter, organisationer och näringslivet som genomförs inom projektets ramar fortsätter.

Kultur- och fritidsnämnden

Gotland har ett starkt föreningsliv med många ideella ledare och krafter, och verksamhet spridd över ön. Vi vill fortsätta utveckla möjligheterna att leva ett aktivt liv med idrott och kultur. Föreningslivet och dess mötesplatser är av största vikt för att skapa ett starkare samhälle där människor möts och utvecklas, samt för att förebygga sjukdom och stärka den psykiska hälsan.

Den största förändringen på kultur- och fritidsområdet är att beslutet nu är taget att återinföra en kultur- och fritidsnämnd. Detta kommer att innebära ett än mer fokuserat arbete och ett större politiskt fokus på frågor som ligger gotlänningarna väldigt nära.

Vid sidan av detta pågår en rad arbeten med anläggningar för idrotten och kulturen. Så som uppförandet av det nya Solbergabadet. Sammantaget kommer detta att förbättra förutsättningarna för föreningar och öka möjligheterna till ett rikt kultur- och fritidsliv.

Sommarkalaset med fokus på folkfest som är gratis för gotlänningar och med särskilt fokus på barn, unga och familjer är viktigt. Här ser vi fram emot initiativ där vi, i samverkan med lokala aktörer och samordnat med andra evenemang, kan fortsätta befästa konceptet och behålla den inkluderande andan.

Socialnämnden

Genom resursfördelningsmodellen förstärks socialnämndens budget med 40,6 miljoner inför 2027 kopplat till demografi och behov.

LSS-verksamheten gör fortsatt underskott trots betydande tillskott de senaste åren. LSS är ett område där vi förväntar oss ökad statlig finansiering. I väntan på det behöver arbetet för att stärka kvaliteten fortsätta.

Bland nämndens grunduppdrag pekar vi särskilt ut det förebyggande och hälsofrämjande arbetet som prioriterat. Det är avgörande för att möta den demografiska utvecklingen, för att ge goda livsvillkor för nämndens målgrupper och för att på både kort och lång sikt minska behovet av mer omfattande och kostsamma insatser både inom vård och omsorg.

Det påbörjade arbetet för att införa aktivitetskravet ska fortgå. För denna ambitionshöjning förväntar vi oss statlig delfinansiering framöver.

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Genom resursfördelningsmodellen förstärks hälso- och sjukvårdens budget med 59,8 miljoner inför 2027 för ökade behov kopplat till demografi och medicinskteknisk utveckling.

Även inom hälso- och sjukvården är det viktigt att arbeta förebyggande och hälsofrämjande. Arbetet med god och nära vård behöver fortsatt utvecklas för att göra vården mer individanpassad och för att understödja god hälsa hos gotlänningarna.
Gotlänningarnas tillgång till vård av god kvalitet är avgörande. Kontinuitet och trygghet för patienterna kräver fokus på kompetensförsörjning och arbetsmiljö.

Vi ser vikten av att arbetet med att utveckla en etablering av centrum för klinisk forskning i samarbete med Uppsala universitet fortsätter. Det innebär att läkare kan kombinera forskning

med kliniskt arbete. Arbetet kommer att vara gotländska patienter till nytta och stärker kompetensförsörjningen.

Vi kommer att fortsätta arbetet med att ge gotlänningarna en fast läkare i primärvården och möjliggöra att vårdcentralerna kan närma sig 1100 listade patienter per läkare.

Utbildningsnämnden

Skolan är ett högt prioriterat område. Som en del i detta har barn- och utbildningsnämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden slagits ihop för att få en sammanhållen politisk styrning av utbildningsfrågorna.

Detta är även positivt ur ekonomiskt hänseende. Den demografiska utvecklingen med färre barn och elever i för- och grundskola innebär mindre medel till de verksamheterna, samtidigt blir det fler elever i gymnasiet vilket innebär ett överskott i den delen. Genom att slå samman nämnderna kan vi prioritera resurserna där de behövs mest.

Genom att satsa på tidiga förebyggande insatser, så som att stärka läsa, skriva, räkna-garantin, ger vi elever ökat stöd redan från förskoleklass och lågstadiet. På så sätt skapar vi en god grund för goda studieresultat genom hela skolgången.

I de förebyggande insatserna ingår också fortsatt fokus på barn- och elevhälsan och även kulturskolan som en möjlighet för att möta elever. I och med öppnandet av öppna förskolan både i Slite och senast i Hemse finns goda möjligheter att sprida ett familjecentrerat arbetssätt och att kunna möta och stödja både barn och familjer i ett än tidigare skede.

I allt detta är personalens villkor av avgörande betydelse. En del i detta är införandet av lärares reglerade undervisningstid, vilket kommer att stärka lärares förutsättningar men också kommer att kräva ökad nationell finansiering. Del i detta är även kompetensutveckling för att stärka kompetensförsörjningen.

För gotlänningars fortsatta utbildning är lärcentrum av stor vikt för att kunna erbjuda vidareutbildning på Gotland, vilket kommer att behöva utvecklas än mer framöver. Likaså är fortsatt satsning på Jobbvägen Gotland, med stöd till personer som behöver individuellt anpassade insatser för att nå arbete eller studier, med etablering även på norra Gotland på sikt.

Miljö- och byggnämnden

Vi vill prioritera arbetet med detaljplaner för att möjliggöra byggande över hela Gotland. Fler bostäder behövs fortfarande för att unga ska kunna flytta hemifrån och äldre ska kunna flytta till mer anpassat boende där man kan bo kvar hela livet. Samt förstås för att lättare kunna attrahera nya gotlänningar. Det är brist på industrimark, något som riskerar att hämma gotländska företag. Med god planberedskap kan vi bättre ta vara på initiativ och investeringar när de kommer.

Vi vill fortsätta arbetet med att stärka kundtjänsten för bygglov så att privatpersoner och företag får tydlig vägledning från början. Det underlättar för den som vill bygga, bidrar till en effektivare handläggning och kortare ledtider.

Tekniska nämnden

Att säkra Gotlands vattenförsörjning är ett arbete med högsta prioritet. Investeringsbehoven är stora, och för att de ska kunna genomföras i den takt som krävs behöver organisationen förstärkas. Förstärkningen finansieras inom VA-kollektivet och är en förutsättning för att planerade investeringar faktiskt blir av.

Investeringarna för att säkra Visbys dricksvatten ska fortsätta, samtidigt som arbetet med en långsiktigt tryggad vattenförsörjning för hela ön, både i tätorter och på landsbygden, ska drivas på.

Det pågående projektet med belysning i Visby innerstad som pågår i samband med andra ledningsdragningar ska fortsätta.

Färdtjänst är ett viktigt redskap för att göra det möjligt för alla att leva ett rikt liv. Verksamheten måste fortsätta utvecklas utifrån människors behov. Utveckling av kollektivtrafiken för att bättre möta behoven över hela Gotland behöver fortgå. Att skapa möjligheter till omställning till kollektiva färdmedel är också en viktig del av klimatomställningen.

Investeringar

Investeringsbudgeten för 2027 är beslutad sedan tidigare och vi gör inga förändringar i den nu. Där ligger investeringar i exempelvis det nya Solbergabadet, en ny förskolebyggnad i Dalhem, investeringar i Romaskolan, en ny mjölkladugård på Grönt Centrum samt i nytt stadslinjenät. De viktiga investeringarna för att trygga vattenförsörjningen framåt fortsätter med oförändrad kraft.

Från 2028 och framåt återkommer vi. Statlig budget såväl som framtida resultatnivåer kommer att vara avgörande för möjliga investeringar framgent. För 2028 fördelar vi inom ramen för skattefinansierade investeringar potter till nämnderna på totalt 280 miljoner inklusive fastighetsunderhåll samt 170 miljoner som en ofördelad investeringsreserv. De taxefinansierade investeringarna exempelvis inom VA-området ligger kvar enligt tidigare beslut.

Driftbudget 2027 (mnkr)

	S, C, V
Personalkostnadskompensation	
Generell personalkostnadskompensation	125.0
Plan för löneskillnader mellan kvinnodominerade och mansdominerade yrken	15.0
Summa personalkostnadskompensation	**140.0**
Resursfördelningsmodeller	
Resursfördelningsmodell Utbildningsnämnd	-1.0
Resursfördelningsmodell SON	40.6
Resursfördelningsmodell HSN	59.8
Summa resursfördelningsmodell	**99.5**
Externa avtal och interna prishöjningar	
Externa avtal	48.6
Interna priser regionstyrelseförvaltningen	5.0
Interna priser teknikförvaltningen (försörjningsavdelningen)	2.9
Förändring internhyra (3,6 %)	22.0
Driftskostnader exploatering	5.6
Summa externa avtal och interna priser	**84.1**

Tidigare beslutade ramförändringar	
RS/Politik	-1.76
RS/RSF: Badhus i Visby drift	5.4
RS/RSF: Hansedagarna 2025	-0.3
RS/RSF:Verksamhetsstöd för genomförande av Island Games 2031	0.2
RS/RSF: Finansiering arbetsmodell för landsbygdsutveckling	-0.9
RS/RSF: Implementering av digital inflyttarservice och gotland.com i ordinarie verksamhet	-1.01
RS/RSF: Anläggningsstöd Visby gymnasterna	0
MBN: Utredningar i samband med exploateringar	-7.7
Summa tidigare beslutade ramförändringar	**-6.1**
Övriga justeringar	
Reavinster och exploatering	-20.0
Finansiella intäkter	-30.0
Summa	**-50.0**
Summa förändring budget 2027	**267.5**
Resultat före beredning	-6
Avsatt för utökning i resultatplanen (personalkostnadskompensation, prisökningsreserv, resursfördelning)	290
Budgeterat resultat 2027	**16.4**

Påverkan på Region Gotlands finansiella mål	
Resultatmål 2 % 2027 = 148 mnkr	
Avvikelse från resultatmål	**-131.6**